

Tetyana TSYMBALYUK-SKOPNENKO

Oleksandr SKOPNENKO

Materials for the «Phraseological Synonyms Dictionary of Mykola Lukash»

This publication contains phraseological synonyms, taken from the translations of Mykola Lukash (registered article *безвихідь – бідувати*). These registered articles have illustrative quotes from translated and original works of Mykola Lukash. Materials will be included in the future «Phraseological synonyms dictionary of Mykola Lukash»

Оксана Тищенко

Актуалізовані та нові слова й значення (матеріали до словника)

Робоча група відділу лексикології та лексикографії Інституту української мови НАН України у 2010 р. підготувала перший випуск словникових матеріалів «Нові й актуалізовані слова та значення» (2002–2010) (кер. проекту і відп. ред. О. Тищенко, авт. колектив: В. Балог, Н. Лозова, Л. Тименко, О. Тищенко) (далі – Матеріали), де зафіксовано нову й актуалізовану лексику й фразеологію, а також раніше відому лексику, не зафіксовану в інших лексикографічних джерелах, але поширену в сучасній мові [29].

У пропонованих словникових статтях, що є пробними для наступного випуску Матеріалів, опрацьовано актуалізовані лексеми, зафіксовані, але не витлумачені в інших словниках одиниці, а також ті, що набули нового, ще не зафіксованого, значення.

Основне призначення Матеріалів – виявити нове в лексичному й фразеологічному складі сучасної української мови й продемонструвати якісні, кількісні зміни відносно вже наявного в узусі або зафіксованого в словниках. Суттєвою в цьому контексті є форма зв'язку інформації в Матеріалах з інформацією в інших лексикографічних джерелах. Цей зв'язок виявляється, зокрема, на рівні паспортизації реєстрових одиниць (позначками ˇ, *, **, •, •*, →):

✓ **слово, словосполучу** раніше вже зафіксовано в певному лексикографічному джерелі, але з іншим значенням або без тлумачення.

Якісні особливості ранішої фіксації слова розкриваємо позначками при скороченнях словників-джерел:

• **слово** зафіксоване в інших лексикографічних джерелах без тлумачення, у Матеріалах уперше витлумачено його значення;

* **слово** вже зафіксоване й витлумачене в лексикографічних джерелах, а в Матеріалах наведено нове, не зафіксоване досі, значення;

** **слово** зафіксоване в інших лексикографічних джерелах з тим самим значенням, однак у Матеріалах розширено чи скориговано його граматичну, стилістичну, ілюстративну, тлумачну характеристики тощо;

→ **повернене з пасиву** слово. Знак актуалізації ставимо після позначки про його фіксацію;

•• **слово** зафіксоване в іншому словнику без тлумачення, однак його значення, що впливає із перекладної частини словника, синонімів та ін., відрізняється від поданого в Матеріалах.

Для лексем і сталих словосполук, у яких виявлено **нові значення, форми** та ін., у дужках після назви словника наводимо зафіксовані раніше значення, форми написання, наголошування, функціональні обмеження та ін. для ілюстрування відмінностей, які ми фіксуємо в Матеріалах. Значення подаємо узагальнено, одним-двома словами в дужках через кому, джерела розділяємо крапкою з комою. Якщо в кількох словниках значення цілком збігаються, наводимо їх після всіх цих джерел у дужках (а такі джерела – через кому). Коли поряд із наведеними словник фіксує ще й інші значення, то наводимо їх після слова «ще». Значення омонімів позначаємо римськими цифрами.

Порядок подання джерел визначаємо як хронологічний з елементами семантичного: а) перекладні словники поч. ХХ ст.; б) тлумачні словники кінця ХХ – поч. ХХІ ст. (їх, відповідно, подаємо залежно від кількості й характеру значень); в) лексикографічні джерела нетлумачного типу кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Якщо тлумачні словники не пов'язані між собою поданням значень, то всі джерела подаємо хронологічно.

Основу мовного матеріалу, з яких дібрано лексеми й сталі словосполук, становлять джерела науково-популярного, художнього, публіцистичного, офіційно-ділового, конфесійного, розмовно-побутового стилів, серед яких ЗМІ 2010–2011 рр. (електронні версії паперових видань, напр., газета «День», а також суто інтернет-джерела); сучасна художня література, видана після 2010 р. включно (твори О. Забужко, Л. Костенко та ін.), письмові тексти інтернет-спілкування (форуми, чати, блоги). Значно меншою мірою опрацьовано наукові тексти як такі. Словники як джерела реєстрової лексики не залучено. Моделювання потенційних одиниць, а також семантичних, словотворчих, тематичних гнізд не було предметом опрацювання.

Дібрані лексеми звірено з реєстрами українських словників, які вийшли до 2011 р. включно. Насамперед це «Словник української мови» в 11 т., «Український орфографічний словник», 2009, «Великий тлумачний словник сучасної української мови», 2009, а також інші словники нової лексики. Для відстежування актуалізованої лексики залучено корпус словників кінця ХІХ – поч. ХХ ст., підготовлений київським видавництвом «К.І.С.» (див. список джерел).

Матеріали до словника

БАН (англ. ban – заборона, оголошення поза законом, вигнання), у, ч., інт. Покарання порушника правил поведінки на форумі або в чаті через блокування його акаунту, через що користувач не може продовжувати спілкування; вигнання. *Забороняється.. імітувати в ході дискусії тупість і нерозуміння, приписуючи опонентові у відповідь на його цілком виразне твердження щось, чого опонент не стверджував, закопуючи тим самим тему дискусії в словесному смітті. За подібні дії невідворотно послідує покарання баном* (УР, 11.01.10). УЖ* (вокзал).

БАЇНИТИ² (див. бан), ю, иш, недок., заб'яїнити, ю, иш, док., кого, інт., сленг. Блокувати акаунт користувача інтернет-ресурсу в разі порушення ним правил форуму або чату, позбавляючи його права спілкуватися; виганяти. *Якщо ви проголосуєте, щоб не баяїнити – баяїнити не буду, але й скарги тоді розглядатися не будуть, ображайтеся на себе* (ХФ, 4.04.11); *Забороняється.. вимагати забаяїнити користувача/змінити доглядача в записах та коментарях. Покарання – видалення запису або коментаря* (УР, 11.01.10). СУМ*, ВТССУМ(Б)* (мити, бити).

БАЇНЯ³ (див. бан), і, ж., інт., сленг. 1. Тс. бан. *Хто буде спамити, одразу отримає баню* (Google, 4.04.11).

2. Тс. бан-ліст. Баня [назва розділу на форумі]. *Усього в Бані 34561 користувачів. Користувач. Коли прийшов. Коли вийде. Скільки лишилось. За що покараний* (Google, 4.04.11). ВТССУМ* (І. лазня, прочухан; ІІ. купол), СУМ* (І. це: прилад для нагрівання; ІІ. це: сферична поверхня); УМТ* (задній прохід); Орф-2009*.

БЛЕК (див. блек-метал), у, ч., муз., сленг. Блек-метал. *Нарешті справжні фанати і просто знайомі зі справжнім блеком дочекалися на своїй вулиці свята. Отож довгоочікувані, неперевершені і в своєму особливому репертуарі Nokturnal Mortum в Городку цієї осені* (Городоцький МС, 18.09.10). УЖ* (негроїд, уродженець Кавказу).

БЛЕК-МЕТАЛ (англ. black metal, black – чорний), граф. блек-метал, блек метал (реком.: блек-метал), у, ч., муз. Екстремальний напрям металу,

музиці якого властиві зацикленість та одноманітність, а текстам – антирелігійна, сатанинська тематика (від назви альбому Black Metal групи Venom). У *славному місті-герої Городоку* сталася визначна подія.: єдиний за останні 5 років концерт культових *Nokturnal Mortum*.. Звісно ж, справжні поціновувачі патріотичного **блек-металу** аж ніяк не могли дозволити собі пропустити таке (Городоцький МС, 26.10.10). ВТССУМ(Б)** (невідм.: надважка версія хеві-метал).

БОГООБРАНИЙ →, а, е, *перев. зі сл. народ, рел.* Обраний Богом для здійснення високої місії: берегти й поширювати істину Божу, бути основою віри на землі та ін. *Зате коли настане кінець світу, вони могли воскреснути як богообраний народ і тисячу років жити у найбільшому щасті* (Х. Муракамі, 1Q84, перекл. І. Дзюби). РУС(Кр-Єф)*; Орф-2009*.

БОГОЯВЛЕННЯ ✓, (Б велике і б мале) (*реком.: Б велике*), я, с., *рел.* Явлення Бога людям у видимій формі як знак. *Якщо скористатися сакральною формулою, то можна сказати: ми не знаємо, коли буде богоявлення. Але ми точно знаємо місце, де воно відбудеться* (Yandex, 5.04.11). ВТССУМ* (Б велике: свято Водохреща); Орф-2009* (Б мале).

БО́НУС ✓ (*англ. bonus – премія*), у, ч. Послуга, товар, інформація тощо, які безкоштовно додають до вже придбаного товару, послуги, подарунок. *Осінній етюд (+ бонус: музична композиція)* (Google, 8.04.11). НСЗ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (премія, знижка), ССІН* (*щє: комісійна винагорода*); УЖ* (*щось дуже гарне*); Орф-2009*.

БЮДЖЕТНИЙ ✓, а, е, *розм.* За доступною ціною, недорогий. **Бюджетний ноутбук**.. *Мобільний комп'ютер перестав бути елементом престижу і тепер доступний користувачам з різним достатком* (Дешевше, 29.01.11). СУМ*, МНЛ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (стос. до бюджету); Орф-2009*.

ВІДКА́Т ✓, у, ч., *сленг.* Під час виконання угоди на купівлю чого-н., будівництво, виробництво та ін. – незаконна передача виконавцем послуг частини грошей замовнику за сприяння укладенню угоди. *Анатолій Лось, який очолює Русское общество Крыма, вважає, що генконсул РФ у Сімферополі Володимир Андреев отримує відкати «при розподілі грошей, що виділяються Росією на підтримку росіян в Криму», пише Ілля Азар на сайті Lenta.ru.* (Відголос, 6.04.11). Орф-2009*.

ЗАРЯ́ДКА ✓, и, ж., *розм.* Тс. **зарядний пристрій** (*див. зарядний* ✓). *Добре, є куди зарядку ввімкнути, а то лишилась би без зв'язку* (Google, 4.04.11). СУМ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (заряджання, запас енергії, фізичні вправи); УЖ* (пиття пива зранку); Орф-2009*.

ЗАЧИ́ТАНИЙ ✓, а, е. Захоплений читанням. *У Львові розрізняли кав'ярні двох типів: віденські та варшавські. Перші були зручні для самотників, які*

приходили почитати пресу. У варшавських .. важко уявити **зачитаного** одинака (Дніпро, 2010, №5, 132). СУМ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (прочитаний, заявлений від читання, не повернутий власникові (про книжку); Орф-2009*.

ІГНОРУВАТИ↗, ую, уєш, *недок. і док., кого-що., інт.* Блокувати повідомлення від небажаного контакту у швидких програмах обміну повідомленнями шляхом внесення його до спеціальної групи. *GizmoGremlin [Відповісти в приват] [Ігнорувати] 05 Jan 2011 21:29* (Google, 4.04.11). СУМ*, ВТССУМ*, ССІН* (навмисне не помічати когось, щось); Орф-2009*.

ІМПОРТУВАТИ↗, ую, уєш, *недок. і док., що, інф.* Приймати дані з іншої системи, іншого пристрою. *Цей набір для підключення до камери дозволяє імпортувати фотографії та відео з цифрової камери двома способами: імпорт фотографій та відео в iPad, використовуючи USB-кабель камери* (Дешевше, 29.01.11). СУМ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (ввозити з-за кордону товар); Орф-2009*.

ІЗДИТИСЯ↗, їздяться, *перев. 3 ос. мн., недок., рідко.* Іздити, приїжджати з візитом (про багатьох). *За останні кілька років до нас в Україну почали їздитися так звані зірки світового рівня. Минулого року ось Моторхед приїхали, в цьому Мановар обіцяли... ну і купа зірок дрібніше* (Городоцький МС, 5.02.11). РУС(Кр-Єф)**; РУС(Із)**; Грінч**; ВТССУМ(Б)**; СУМ* (про умови, обставини, за яких доводиться їздити).

КАВ'ЯРНЯНИЙ↗→, а, е. Стос. до кав'ярні. *Кав'ярняна культура швидко заповнила Львів, прийшовши до нас із європейських салонів* (Дніпро, 2010, №5, 132). СУР*.

КА́ВЕР↗ (англ. cover – переспівувати, перекривати, обгортка) а, ч. 1. Відомий авторський музичний твір у виконанні іншого музиканта або колективу. *Довго ми мріяли зіграти концерт каверів і ось нарешті випала така можливість – товариші запросили виступити на вечірці у стилі «диско 80х»* (Google, 12.04.11). Орф-2009*.

2. Обкладинка музичного альбому. *Все, лишилось тільки кавер достойний скласти, щоб зі змістом альбому гармоніював* (Google, 12.04.11). Орф-2009*.

КАВУВАТИ↗→, ую, уєш, *недок.* Пити каву, смакуючи. *Сюди ходили не лише кавувати, але й на особливий настрій, який створювався саме в пізній час, коли кав'ярню огортали сутінки* (Дніпро, 2010, №5, 134). Грінч*; РУС(Кр-Єф)**; СУР*.

КАЧА́ТИ↗, аю, аєш, *недок., що, інф., сленг.* Пересилати (отримувати) інформацію з одного носія (ресурсу) на інший. *Проги для контактів!!! Качати безплатно* (Контакт., 9.09.10). СУМ*, ВТССУМ(Б)* (вирівнювати качалкою, котити, перевертати, діставати насосом, гойдати); Орф-2009*.

КАЧА́ТИСЯ, ається, т. 3. ос., недок., інф., сленг. Пас. до **кача́ти**. *Ще і то-рент не качається.* (Городоцький МР, 4.01.11). СУМ*, ВТССУМ(Б)* (повертатися, колихатися, пас. до качати); УЖ* (займатися туризмом); Орф-2009*.

КОЛЯ́ДНИК, а, ч., жарт. Хабарник (див. **колядува́ти**). *У Львові за-тримали послідовника **колядника** Зварича. 16 лютого у Залізничному район-ному суді Львова в робочому кабінеті працівники СБУ взяли на хабарі суддю Ігоря Ганича* (tsn.ua, 17.02.11); *Ще один суддя-колядник вимагав хабара в 40 мільйонів. СБУ затримала заступника голови Уманського міжрайонного суду* (gazeta.ua, 26.01.10). СУМ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (той, хто коля-дує); УЛ-ХХ** (актуалізоване: той, хто колядує); Орф-2009*.

КОНТА́КТ, а, ч. інт., сленг. Особа, з якою спілкуються через програми швидкого обміну повідомленнями. *Проги для **контактів**!!! Качати безплат-но* (Контакт., 9.09.10). // *Обліковий запис такої особи в програмах швидкого обміну інформації. Сортування **контактів** за датою реєстрації; Додати **контакт** до загального списку* (Контакт., 9.09.10). СУМ*, ССІН* (стикання електричних проводів, спілкування й взаєморозуміння, дотик); ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (*ще*: пристрій для з'єднання електричних проводів, площа стикання гірських порід); Орф-2009*.

ЛЕЙБЛ (від англ. record label, record – запис, записувати, label етикетка), у, ч. Звукозаписувальна компанія. *Нещодавно перший міні-альбом львівсько-го folk metal гурту VITER під назвою «Dzherelo» побачив світ, вийшовши на російському незалежному лейблі Casus Belli Musica* (Городоцький МС, 30.09.10). // *Відділ звукозаписувальної компанії, який шукає і просуває нових виконавців. Ми самі шукаємо цікаві групи, ходимо по концертам, ... Так як ми молодий лейбл – на даний момент у нас тільки один офіційний реліз* (www.azh.com.ua, 28.04.10). ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)*, УЖ*, ССІН* (фірмова етикетка); Орф-2009*.

М'Я́СНИЙ, а, е, муз., сленг. Про звук електрогітари з ефектом дисторшн – низький, потужний, з широким діапазоном. // *Про важку музику. – Питан-ня особисто до Маші. Не так давно ти стала мамою. Привчаєш дитя до м'ясних коліскових? – Малому дуже подобається грайндкор чеської школи. Страшенно любить танцювати під Rubifaso Mikufo і ще Opitz* (Городоцький МС, 5.02.11). СУМ*, ВТССУМ(Б), ВТССУМ* (прикм. до м'ясо); Орф-2009*.

М'Я́СО, а, с., муз., сленг. Низький, потужний звук електрогітари з ефек-том дисторшн. *Послухайте, чи достатньо м'яса в першому треку* (Горо-доцький МР, 5.01.11). СУМ*, ВТССУМ(Б), ВТССУМ* (туша забитої твари-ни як їжа, м'язові тканини, м'якуш плодів); УМТ* (жінка), УЖ* (*ще*: повна жінка, нерозумна жінка); Орф-2009*.

МАСЛАТИ˘, аю, аєш, *недок., сленг.* 1. Довго й одноманітно щось робити, виконувати ту саму дію багато разів. *Худно стас, якщо на 3-х акордах весь альбом маслають* (Городоцький МР, 5.01.11);

2. Бити. *Закину тобі в приват свої контактні дані - якось зустрінємось І навіть перший бити не буду (заціни, благородно)! – ЦЕ ВАС МАСЛАТИ ТРЕБА!* (<http://www.ukrcenter.com>, 12.04.10). УЖ* (іти).

МОДЕРАТОР˘ (*англ.* moderator – регулятор, арбітр, посередник), а, ч., *інт.* Користувач інтернет-ресурсу (форуму, чату), який стежить за дотриманням правил іншими користувачами: має право редагувати, видаляти некоректні повідомлення тощо. *Якщо ви помітили порушення правил спільноти, повідомляйте відразу ж доглядачам у коментарі до спеціального посту «Книга скарг і пропозицій» в спільноті.. Ні модератор, ні помічники за всім доглянути не мають змоги, от тому допомога учасників дуже важлива* (РУ, 11.01.10). СУМ*, ВТССУМ(Б)* (пристрій у клавішних інструментах для регулювання сили звуку), ССІН* (*це:* телеведучий у кадрі); НСЗ* (фахівець, який займається формуванням іміджу нового продукту).

МУЗЛО˘ а, с., *сленг.* Музика. *Ну-ну... слуханем, що за музло* (Городоцький МР, 4.01.11). УЖ* (музичне училище).

НАКОЛЯДУВАТИ˘ ую, уєш, *док., що, жарт.* Отримати гроші у вигляді хабарів, збагатитися, беручи хабарі (див. **колядувати**˘). *Чи повпливають 25 000\$, на існування судді Воробійової? Звісно ні – якщо вона як відомий засівальник Зварич вже **наколядувала** мільйони.. Коли в суд приходиш без хабара, на тебе дивляться як на ненормального* (<http://forum.vasilkov.com.ua>, 9.01.10). СУМ*, ВТССУМ*, ВТССУМ(Б)* (заробити колядуванням); Орф-2009*.

НЕФОРМАТНИЙ˘, а, е. Небажаний, одіозний. *На радіостанціях і телеканалів україномовні пісні записали у розряд «неформатних»* (Н-100, 06.02.11). Зафікс. в Орф- 2009*; СМНСЗ-1* (який не відповідає правилам).

ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЯ˘, її, *ж., інт.* Спілкування відомої особи з цільовою інтернет-аудиторією в режимі онлайн. *Онлайн-конференція з Костянтином Томільченком. Вівторок, 25 січня, 13:00 Постаєтє своє запитання режисерові-постановнику шоу «Барон Мюнхгаузен»* (СТБ-С, 24.01.11). ДПСУЛ*.

ПІДВАЛЬНИЙ˘, а, е, *сленг.* Андеграундний. *З тої підвальної братії в студентські часи поцінував оригінальні банди – шведський Ostinotos – 1995 On the Demiurge* (Городоцький МР, 4.01.11). ВТССУМ* (прикм. до підвал), СУМ* (*це:* робітник у підвалі, стос. до підвалу в газеті).

ПОВНОФОРМАТНИЙ˘, а, е. Який цілком відповідає певним вимогам, формату; самостійний, повноцінний. *Тінь Сонця - Танець Серця (2011). Третій повноформатний альбом, що вийшов 2 квітня 2011 року* (Google, 15.04.11);

Повноформатний масаж. ВТССУМ(Б)* (величиною в повний формат, у повний розмір смуги формату).

ПОЁТКА[˘]→, и, ж. Жінка – автор поетичних віршованих творів; поетеса. *Здається, ці два означення – полька й поетка – найважливіші для пані Віслави* (Дніпро, 2010, №5, 139). Грінч*; РУС(Кр-Єф)*; ПрС*; СУМ*, ВТССУМ(Б)** (заст.: поетеса); Орф-2009*.

ПРОМО́ТУВАТИ² (див. **промо**), ую, уеш, *недок., що*. Сприяти популяризації, просуванню, збуту товару, послуги тощо. *Катерина до нас в універ із американцями приїздила промотувати один бізнес-тренінг* (Ліга, 4.02.11). СУМ*, ВТССУМ* (мотати якийсь час, нерозумно витратити щось).

ПРОМО́ЦІЯ² (див. **промо**), ії, ж. Популяризація, рекламування, просування товару, ідеї, особи тощо; промоушн, промотування. *Критик підходить до відеопоезії як до відеокліпу, але чому тоді не як до рекламного ролика (адже відеопоезія наразі хороша промоція конкретного автора)?* (Дніпро, 2010, №5, 154). РУС(Кр-Єф)**; Грінч** (підвищення); СУМ* (переведення до вищого розряду); ССІН* (заст.: присудження вищого наукового ступеня); УЛ-ХХ*; ДПСУЛ*.

РЕА́Л³, у, ч., *сленг*. Реальні, а не віртуальні стосунки, події, спілкування тощо; реальність; протил.: вірт. *У вірті ти зізнаєшся людині в коханні, а в житті бойся сказати «привіт»... Міняю вірт на реал* (Б-Яс., 5.06.10). ВТССУМ* (монета), ССІН* (*ще*: грошова одиниця Бразилії); СУМ*, ВТССУМ(Б)*, (*ще*: П. друкарський стіл); Орф-2009*.

РЕА́ЛІТИ-ШО́У[˘] (*англ.* reality show, reality – дійсність, реальність), *невідм., с.* Розважальна телепрограма, у якій передбачено демонструвати дії, стосунки, почуття не акторів, а реальних людей, пов'язаних певним сюжетом, але не обмежених спеціальною постановкою сцен, напр., шоу-виживання, шоу-ігри, шоу-підглядкування та ін. *Це реаліті-шоу* [«Зважені та щасливі»] *для тих, хто хоче схуднути, щоб змінити своє життя на краще, стати прикладом для наслідування чи підвищити свою самооцінку* (СТБ-С, 4.11.10). НСЗ** (граф.: реалітішоу; розважальне шоу, учасники якого перебувають в умовах, максимально наближених до реальності).

РЕЙТИНГОВІСТЬ[˘], вості, ж. Популярність, затребуваність. *Якщо кількість телевізійних камер та спалахів фотоапаратів є ознакою «рейтинговості» топових особистостей», то Ліна Костенко – «особа №1»* (РС, 17.12.10). Зафікс. в УЛ-ХХ*; ДПСУЛ*; НСЗ* (рейтинговість: здатність конкурувати); Орф-2009* (рейтинговість).

РОЗІГРІВА́ТИ[˘], аю, аєш, *недок., розігріти[˘], ію, ієш, *док., кого-що*. 1. Виводити із стану байдужості, бездіяльності, спонукати до руху, виявлення емоцій та ін.; розворушувати. 2 *червня «Т.І.К.» вийшов на сцену вінницького ККЗ «Райдуга» розігрівати публіку перед виступом гурту «Таліта Кум». Дебют**

виявився вдалим і саме цей день – 2 червня – вважається Днем народження гурту «Т.І.К.» (Google, 28.03.11).

2. Бути розігрівом для якого-н. (перев. відомого) виконавця. *Ані Лорак відмовилася розігрівати Анастейшу* (Google, 18.04.11). ВТССУМ* (робити теплим), ВТССУМ(Б)*, СУМ* (*це*: підігрівати заново, підсилювати відчуття тепла в тілі, викликати нервово збудження); Орф-2009*.

СИНГЛ (англ. single – єдиний, одиночний), а, ч., муз. Магнітний звукознімач для електрогітари, який складається з однієї котушки (на відміну від хамбекера) і дає різкий, чистий звук. *Електрогітара YAMAHA EG-112 UP. Звукознімачі: 2 сингли, 1 хамбакер* (ДоДієз, 25.03.11). УЛ-XX*; ВТССУМ*, НСЗ* (маленька платівка з однією чи двома піснями), ВТССУМ(Б)* (*це*: гра в теніс один на один); ДПСУЛ*; Орф-2009*.

СТРОЇТИ, їть, т. 3 ос., недок., муз., сленг. Довго тримати стрій (про струнні інструменти). *Ця гітара добре стріють* ВТССУМ(Б)*, ВТССУМ* (І. ставити людей в ряди, налагоджувати, ІІ. з'єднати по троє); СУМ* (І. *це*: будувати, настроювати, одягати); Орф-2009*.

ТОРЕНТ (англ. torrent – потік) (*Т велике і т мале, у лапках і без лапок*) у, ч., інф. Сервіс у мережі інтернет, який дає можливість користувачам обмінюватися файлами напряму, без сервера-посередника (від оригінальної назви сервісу BitTorrent – потік бітів). *Ще і торент не качається* (Городоцький МР, 4.01.11). НСЗ* (каталог посилань на сайті комп'ютера).

Лексикографічні джерела

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ Перун, 2009. – 1736 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Кер. вид. проекту П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Н. Клічак, наук. ред. В. В. Жайворонок. – К.: Вид. Дніпро, 2009. – 1329 с.
3. Годована М. П. Словник-довідник назв осіб за видом діяльності / М. П. Годована; за ред. Л. В. Туровської. – К.: Наук. думка, 2009. – 176 с.
4. Динамічні процеси у сучасному українському лексиконі / Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. – К.: Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008. – 335 с.
5. Мазурик Д. Нове в українській лексиці. Словник-довідник. – Львів: Світ, 2002. – 130 с.
6. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983–2003). – Х., 2004.
7. Нові й актуалізовані слова та значення: словникові матеріали (2002–2010) / кер. проекту і відп. ред. О. М. Тищенко, авт. колектив: В. О. Балог, Н. Є. Лозова, Л. О. Тименко, О. М. Тищенко [Інститут української мови НАН України] – К., 2010.

8. Правописний словник [Електронний ресурс] / Г. Голоскевич. – К., 1929. / – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

9. Російсько-український академічний словник: Т. I–III [Електронний ресурс] / гол. ред. акад. А. Кримський, акад. С. Єфремов. – К., 1924–1933. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

10. Російсько-український словник [Електронний ресурс] / О. Ізюмов. – Х.–К., 1930. – 980 с. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

11. Російсько-український словник ділової мови [Електронний ресурс] / М. Дорошенко, М. Станиславський, В. Страшкевич. – К.–Х., 1930. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

12. Російсько-український словник правничої мови [Електронний ресурс] / В. І. Войткевич-Павлович, Г. Д. Вовкушівський та ін. – К., 1926. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

13. Російсько-український словник сталих виразів / уклад. І. О. Вирган, М. М. Пилинська. – 1959.

14. Російсько-український словник технічної термінології [Електронний ресурс] / І. Шелудько, Т. Садовський. – К., 1928. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

15. Російсько-український сучасний народний словник [Електронний ресурс] 2009–2010 р. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

16. Російсько-українські словники [Електронний ресурс] / підготували: Н. Марченко, В. Кубайчук, А. Рисің, О. Телемко, О. Оксимвець. – К.: «К.І.С.». – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts> (опрацьовано станом на 24.11.11).

17. Словарь української мови / упорядник з додаванням власного матеріалу Б. Грінченко. – К., 1907–1909. – Т. I–IV.

18. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – К., 1977. – 775 с.

19. Словник скорочень в українській мові / за ред. А. С. Паламарчука. – К.: Вища школа, 1988. – 511 с.

20. Словник української мови в 11 т. – К.: Наук. думка, 1970–1980. – Т. 1–11.

21. Словник українсько-російський (літери А-Й) [Електронний ресурс] / А. Ніковський. – К., 1927. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/main/dicts>.

22. Словник фразеологізмів української мови / уклад.: В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дятчук та ін. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.

23. Ставицька Л. О. Український жаргон. Словник. – К.: Критика, 2005. – 496 с.

24. Ставицька Л. О. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. – К.: Критика, 2008. – 456 с.

25. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). – К.: Видавн. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.

26. Сучасний словник іншомовних слів / укл. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалу. – К.: Довіра, 2006. – 1017 с.

27. Туровська Л. В., Василькова Л. М. Нові слова та значення. – К.: Довіра, 2008. – 271 с.
28. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
29. Український орфографічний словник / за ред. В. Г. Складенка. – К.: Довіра, 2009. – 1011 с.
30. Чемеркін С. Матеріали до словника нових слів і значень (слова з прикладкою Інтернет) // Лексикографічний бюлетень: зб. наук. праць / відпов. ред. к. філол. н. І. С. Гнатюк. – К., 2009. – С. 191–212.
31. Шитов А. Словник скорочень української мови [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу: <http://ukrskor.info>.

Oksana TYSHCHENKO

Updated Words and New Meanings (Dictionary Materials)

In the article the ways of certification of register units and lexicographic sources in the dictionary materials intended for identifying and fixing new words in the modern Ukrainian language are analyzed. Special means are used, such as graphic characters indicating some peculiarities of recording the words in other dictionaries as well as their significance, functional use, etc. This encourages diachronic and synchronic observation of the development of lexical units in language and in lexicographic interpretation.

Юлія Чернобров

Організація матеріалу в словнику синтаксичних термінів української мови

Українська синтаксична термінологія загалом добре представлена в українських словниках лінгвістичних термінів та енциклопедичних працях [1; 4; 5; 6; 8; 9; 11; 12]. Однак опис синтаксичної терміносистеми сьогодні не задовольняє потреб мовознавців через те, що в словниках відбито не всю палітру термінопонять українського синтаксису, відсутня історична ретроспекція терміна тощо. Тому нагальною потребою є створення словника, який би систематизував синтаксичні терміни й зміг репрезентувати їхню еволюцію.